

DOSSIERS (/METROPOLIS/CA/DOSSIERS)

ENTREVISTES

(HTTPS://WWW.BARCELONA.CAT/METROPOLIS/CA/SECCIO/ENTREVISTA)

BARCELONA EN DADES

(HTTPS://WWW.BARCELONA.CAT/METROPOLIS/CA/SECCIO/DADES-

OBERTES)

(/metropolis/ca)

FOTOGRAFIA (/METROPOLIS/CA/REPORTATGE-FOTOGRAFIC)

AUTORS (/METROPOLIS/CA/AUTORS) VEURE'N +

N ('. T('NUMBER'). ')136 - OCT. 25 |

ÍNDEX ►

FRANCO: LA IMPORTÀNCIA DE NO OBLIDAR

(/METROPOLIS/CA/DOSSIER/FRANCO-LA-IMPORTANCIA-DE-NO-

OBLIDAR)

DOSSIER (/METROPOLIS/CA/SECCIO/DOSSIER)

OCT. 25

27 MINS

La construcció de la metròpolis entre dues onades migratòries

Il·lustració © Natàlia Pàmies

Carolina Orozco Martínez

Arquitecta i doctora en Geografia, Planificació Territorial i Gestió Ambiental per la Universitat de Barcelona.

(/metropolis/ca/autors/carolina-orozco-martinez)

Tant ara com si girem la vista cinquanta anys enrere, la comprensió del dia a dia de la realitat metropolitana barcelonina no és del tot completa si no es considera, i en un lloc ben visible, el paper de les migracions. Sigui per conèixer les característiques de la població resident, sigui per valorar els

principals reptes existents, les migracions han estat sempre una part molt important de la dinàmica demogràfica de les grans ciutats.

En moments d'acceleració dels fluxos, les migracions tenen un impacte profund sobre la composició de la societat, alhora que sacsegen l'equilibri dels serveis públics i n'augmenten la pressió. L'any 1975, sense saber-ho, ens situàvem a les acaballes de l'intens moviment migratori interior que comportà l'arribada recurrent, des de la dècada dels quaranta, de milers de persones procedents d'altres regions espanyoles, en el que es conegué com a èxode rural. L'assentament d'aquests migrants, que es van localitzar primer a la ciutat central i posteriorment per tota la regió metropolitana, ha acabat determinant la distribució de la població catalana actual. Mirant les xifres del conjunt de la província de Barcelona, l'any 1981 el 39,6% dels 4,62 milions de residents (1,83 milions de persones) havien nascut fora de Catalunya, i amb prou feines 77.000 d'aquests, a l'estranger. A mitjans dels anys setanta, i a diferència d'ara, aquestes migracions venien acompanyades d'un fort creixement natural, amb un volum elevat de naixements (corresponents als darrers anys del *baby-boom*), i amb una estructura d'edats rejoyenida, on el pes dels majors de 65 anys no arribava al 10%.

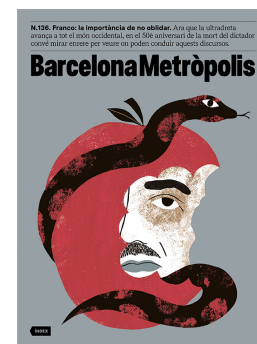
Jordi Bayona i Carrasco

Geògraf i doctor en Demografia, actualment és professor agregat Serra Húnter al Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona, i investigador associat al Centre d'Estudis Demogràfics.

(/metropolis/ca/autors/jordi-bayona-i-carrasco)

DEL NÚMERO

N (NÚMERO) 136 - OCT. 25

ÍNDEX ►

Els reptes, aleshores, eren ingents, sobretot pel que fa a la conquesta de llibertats individuals i collectives i al desenvolupament d'equipaments socials. La resposta al fort creixement demogràfic i a l'extensió del barraquisme es realitzà mitjançant un urbanisme que, justament llavors, coneixia les darreres promocions dels polígons d'habitatge, moltes vegades de baixa qualitat, segregats dels espais centrals i amb una clara manca de serveis.[1] També hi havia molta feina a fer en l'estructura social, amb l'aparició i l'acceptació progressiva de noves estructures familiars i formes de convivència, però també amb la discriminació de les dones i de les minories.

Les migracions van generar un intens debat polític al voltant de la seva integració, quan Candel[2] parlà dels “nous catalans” i posà sobre la taula la situació dels immigrants interiors. El context era de creixent mobilització social i d'anhel de recuperació de llibertats democràtiques. Malgrat les dificultats que quedaven per afrontar, en un entorn on tot s'havia de reconstruir de nou, aquestes conquestes es percebien com a possibles. Però la mateixa arribada de la democràcia i la creació de les autonomies, afegides a la crisi econòmica que impactà intensament el país a finals de la dècada, donaren per acabada aquella etapa migratòria.

Les migracions actuals, al centre

En aquests moments, l'any 2025, les migracions fa temps que han tornat a situar-se en plena centralitat demogràfica i social, però també política. Demogràfica perquè el creixement de la ciutat i la metròpolis es deu principalment a l'aportació migratòria, ja que la diferència entre naixements i defuncions, el que coneixem com a saldo natural, és negativa. Això es deu a l'arribada d'immigració estrangera que actualment es manté, i creix la població metropolitana.

Aquesta relació entre migració, dinàmica natural i reproducció demogràfica, que es coneix com a *sistema complex de reproducció demogràfica*,^[3] implica que el creixement, com en la majoria dels països europeus del nostre entorn, depèn bàsicament de les migracions, en aquest cas internacionals. En resum, la població de l'àmbit metropolità, que comptava amb 4 milions d'habitants l'any 1975, pràcticament no va créixer fins al tombant de segle (es registraven 4,3 milions de persones l'any 2000), però va superar els 5 milions en tan sols dues dècades, amb un increment d'un milió de persones nascudes a l'estranger. Al mateix temps, a Catalunya s'ha passat dels 5,5 milions del 1975 als 8,1 milions actuals per les mateixes raons. Com a resultat, una de cada quatre persones residents a l'àmbit metropolità és nascuda a l'estranger (el 24,5%), proporció que és del 33% en el cas de la ciutat de Barcelona.

A diferència de les migracions internes, les internacionals aporten un seguit de noves característiques a la població catalana, que a més han anat variant amb el temps. La diversitat és un dels atributs distintius de la composició actual de la població en comparació amb dècades enrere. Hi ha una heterogeneïtat d'orígens i llengües, però també de la composició per sexe i edat dels diversos col·lectius d'estrangers, els seus nivells de formació i la seva activitat laboral, o la seva situació administrativa, fets que poden dificultar el seu assentament.

Efectes sobre el mercat laboral

Aquesta entrada d'immigrants internacionals ha tingut un notable efecte sobre el mercat laboral i ha contribuït al recent assoliment de màxims d'ocupació: hi ha 2,8 milions de persones ocupades a la província, segons l'Enquesta de Població Activa, i la majoria d'aquests nous llocs de treball han estat ocupats per immigrants, aspecte que contribueix notablement al PIB català.

Ens trobem amb un mercat laboral segmentat, que té determinats nínxols ocupacionals caracteritzats per pitjors condicions i remuneracions. Una part important d'aquestes feines és coberta per persones immigrades, generalment originàries de països del Sud. La incorporació creixent de les dones al mercat laboral ha comportat l'externalització del

treball reproductiu i ha generat una demanda de tasques de cura de la llar i de les persones, que és ocupada majoritàriament per dones immigrades.

A diferència de cinquanta anys enrere, bona part dels immigrants actuals estan arribant amb nivells d'estudis elevats.

COMPARTEIX AQUEST FRAGMENT

D'altra banda, i a diferència de cinquanta anys enrere, bona part dels immigrants actuals estan arribant amb nivells d'estudis elevats. En un context de ciutats especialitzades i globalitzades, i en paral·lel a l'extensió de les noves tecnologies i del teletreball, emergeix un nou perfil de migrant internacional que s'estableix en ciutats atractives per les seves condicions urbanístiques, per l'oferta cultural o pel clima, factors que conflueixen, entre d'altres, a la ciutat de Barcelona. Aquests immigrants es caracteritzen moltes vegades per un nivell d'ingressos alt, condició que els permet accedir a habitatges situats en les zones més ben localitzades i dotades. A més, estan directament relacionats amb processos urbans que es produeixen a les grans ciutats i que afecten la població més vulnerable, com la gentrificació, la turistificació o

l'estudentificació, fenòmens que els situen com a actors actius en aquesta transformació urbana.

Com passa amb les migracions interiors, l'arribada de immigrants internacionals afecta notablement la demanda d'habitatge. La construcció de pisos de protecció oficial (HPO) és gairebé anecdòtica, l'oferta del mercat lliure de lloguer és insuficient i no s'han recuperat els nivells de producció necessaris per suplir el dèficit acumulat dels darrers anys. Per tant, la demanda immediata d'habitatge per a la formació de llars i l'arribada d'immigrants no es troba satisfeta.[4] Aquesta situació respon principalment a dèficits estructurals no resolts, i es fa especialment palesa als barris metropolitans, on la presència d'immigració és destacable. Són els mateixos barris on s'assentà la migració interior.

Com a conseqüència, l'accés a l'habitatge s'ha convertit en un dels reptes socials i urbans més importants, i també en la preocupació principal de la ciutadania. En aquests moments, s'ha arribat a preus que se situen en màxims històrics, tant de lloguer com de compra, amb conseqüències nefastes per a les llars joves i les rendes més baixes. Són dues característiques que sovint compleixen els immigrants acabats d'arribar, fet que els dificulta la inserció residencial.[5] Així, l'encariment de l'habitatge incrementa l'esforç econòmic de les llars, redueix la capacitat

d'estalvi, limita el consum en altres sectors, endarrereix l'emancipació i fomenta la desigualtat social.

Com cinquanta anys enrere, l'arribada d'immigració també té un reflex en la dimensió política. En consonància amb el gir neoliberal global, s'observa un fort creixement de l'extrema dreta, al mateix temps que es produeix el que es coneix com a *lepenització*, és a dir, l'adopció dels postulats antiimmigració per bona part de la població, sobretot entre les classes mitjanes i baixes perjudicades per la globalització, però també la difusió de polítiques restrictives entre els partits polítics. Els discursos involucionistes tornen a estar presents, i s'han convertit en un important escull per al procés d'integració de la nova immigració.

Per concloure, cal remarcar que en els darrers 25 anys l'àrea metropolitana de Barcelona ha experimentat un creixement demogràfic sostingut, impulsat principalment per la immigració internacional, que ha transformat profundament l'estructura i la composició social de la població. Aquest creixement ha posat a prova el sistema de benestar del país, que ja havia resultat afectat per l'impacte de la darrera crisi econòmica i que encara no se n'ha recuperat del tot, com es pot veure en àmbits com l'educació, la sanitat, l'habitatge o el mercat laboral, que està precaritzat.

La diversitat és avui un tret fonamental, especialment entre la població jove, mentre que l'envelliment de la població autòctona i la integració de les noves generacions d'origen o d'ascendència estrangera esdevenen els grans reptes de futur. El model català de reproducció, basat en l'arribada d'immigrants i en el seu ascens social, ja es va posar en dubte amb la crisi econòmica de finals dels anys setanta, i pot donar lloc a nous models d'incorporació, basats en una estratificació social en funció de l'origen. Aquesta evolució obliga a repensar les polítiques públiques, la planificació urbana i els serveis socials, per adaptar-se a una societat en canvi constant que ha esdevingut més plural i dinàmica

---

[1] De Santiago, E. i Rodríguez-Suárez, I. “Los barrios periféricos de bloque: déficits heredados, maduración silenciosa, rehabilitación y retos futuros”. *Ciudad y Territorio Estudios Territoriales*, 57(224), 671-714, 2025.

[2] Candel, F. *Els altres catalans*. Edicions 62, 1964.

[3] Domingo, A. “Resiliència i estrès demogràfic a la Catalunya del segle XXI”. *Perspectives Demogràfiques*, 2, 1-4, 2016.

---

[4] Módenes, J. A., Marcos, M. i García-García, D. M. “Nueva demanda demográfica y escasez de vivienda en España: políticas de vivienda en una población postransicional”. *Estudios Geográficos*, 85(297), 1163, 2024.

[5] Orozco-Martínez, C., Bayona-i-Carrasco, J. i Gil Alonso, F. “El régimen de tenencia de la vivienda de la población inmigrante en España: cambio y continuidad a partir de los censos de 2001, 2011 y 2021”. *RIEM. Revista Internacional de Estudios Migratorios*, 14(1), 85-114, 2024.

Temàtiques relacionades

Ciudadania i inclusió

(/metropolis/ca/tematica/ciudadania-i-inclusio) |

Demografia i població

(/metropolis/ca/tematica/demografia-i-poblacio) |

Educació i formació

(/metropolis/ca/tematica/educacio-i-formacio) |

Història

(/metropolis/ca/tematica/historia) |

Política (/metropolis/ca/tematica/politica)

|

Territori

(/metropolis/ca/tematica/territori)

El butlletí

Subscriu-te al nostre

SUBSCRIU-
T'HI

La construcció de la metròpolis entre dues onades migratòries
butlletí per estar
informat de les novetats
de *Barcelona Metròpolis*

Ajuntament de
Barcelona

(<http://ajuntament.barcelona.cat>)

Revista Barcelona Metròpolis (/metropolis/ca/nosaltres) Mapa Web (/metropolis/ca/mapa-web)

Avís legal (/metropolis/ca/avis-legal)

Accessibilitat (<https://ajuntament.barcelona.cat/declaracio-accessibilitat/ca/metropolis>)